

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
e-ISSN:2458-9624

Cilt: 9 Sayı: 2 Sayfa Aralığı:280-296 e-ISSN: 2458-9624 DOI: 10.51725/etad.1216475

RESEARCH

Open Access

ARAŞTIRMA

Açık Erişim

Sandıklı İlçesinde Görev Yapan Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterliklerinin Belirlenmesi

Determining the Professional Development Self-efficacy of the Teachers in Sandıklı

Abdurrahman Güdücü, Fatih Çemrek

ÖZ

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin mesleki gelişim özyeterlik düzeylerini belirlemektir. Nicel desende tasarlanan bu araştırma, bir genel tarama çalışmasıdır. Araştırmaya, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Sandıklı ilçesinde görev yapan 201 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın örneklemini kolayda örnekleme yoluyla seçilmiştir. Veriler, Yenen ve Kılınç (2021) tarafından hazırlanan "Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Özyeterlikleri" ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde betimsel yöntemlerin yanısıra Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Öğretmenlerin cinsiyetleri ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca, kurumsal gelişim alt boyutunda cinsiyet göz önüne alındığında anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğretmenlerin branşları, eğitim durumları, çalıştıkları okul türü açısından anlamlı fark bulunurken öğretmenlerin çalıştıkları okulların bulunduğu yerleşim birimi ve mesleki kıdemleri ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasındaki fark anlamlı değildir. Araştırma bulguları doğrultusunda öğretmenlere mesleki gelişim çalışmalarını düzenlenmesi ve bu araştırmanın farklı desenlerde ve daha geniş katılımı yapılabileceği yönünde öneriler sunulmuştur.

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the levels of teachers' professional development self-efficacy. Survey method, which is one of a quantitative research method, was used in this study. 201 teachers working in Sandıklı in 2021-2022 academic year participated in this study. Convenience sampling was applied as a sampling method. Data were collected with the "Professional Development Self-efficacy Scale" prepared by Yenen and Kılınç (2021). In addition to descriptive analysis, Mann Whitney-U and Kruskal Wallis- H tests were used in the analysis of the data. A significant difference was found between genders of the teachers and their professional development self-efficacy levels. In addition, in sub-dimension called institutional development there was a significant difference in terms of gender. While there was a significance in regards to teachers' branches, educational status and the type of schools they work in, there was no significant difference between the location of schools, their professional seniority and their professional development self-efficacy levels. Based on the research findings, suggestions were presented that professional development activities should be organized and this study should be done in different research methods and designs. Furthermore, this study should be done with wider participation.

Yazar Bilgileri

Abdurrahman Güdücü
Doktora Öğrencisi, Eskişehir
Osmangazi Üniversitesi,
Eskişehir, Türkiye
abdrhmngdc@gmail.com

Fatih Çemrek

Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi
Üniversitesi,
Eskişehir, Türkiye
fchemrek@ogu.edu.tr

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Mesleki gelişim
Özyeterlik
Öğretmen

Keywords

Professional development
Self-efficacy
Teacher

Makale Geçmişi

Geliş: 08/12/2022

Düzeltilme: 16/12/2022

Kabul: 17/12/2022

Atıf için: Güdücü, A. ve Çemrek, F. (2022). Sandıklı ilçesinde görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterliklerinin belirlenmesi. *JRES*, 9(2), 280-296. <https://doi.org/10.51725/etad.1216475>.

Etik Bildirim: Bu araştırma Osmangazi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'nun 22.02.22 tarih ve 2022-04 sayılı onayı ile gerçekleştirilmiştir.

Giriş

İçinde bulunduğumuz yüzyılda birçok alanda yaşanan gelişmeler son derece hızlı bir ivme ile ortaya çıkmaktadır. Ekonomik ve toplumsal alanda gelişmenin amaç edinildiği ülkelerde, dünyadaki gelişmeler ışığında toplumsal sistemlerde yaşanacak olan değişimin ve yenileşmenin sağlanması nitelikli insan gücünün varlığı ile ilgilidir ve bu durumu sağlayacak olan nitelikli insanın yetiştirilmesi de eğitim sisteminden umulmaktadır (Adıgüzel ve Sağlam, 2009). Bunun yanı sıra, çağdaş yaşam düzeyine ulaşılabilmesi için okullarda iyi bir eğitim verilmesinin gerekliliği toplumda sıklıkla dile getirilmektedir (Seferoğlu, 2009). Kuşkusuz, okullarda iyi bir eğitimin veriliyor olması Seferoğlu (2004)'ün belirttiği gibi okuldaki öğretim niteliğinin yükseltilmesi ve bunun sağlanması için nitelikli öğretmenlerin bulunması gerektiği ile ilgilidir. İyi ve kaliteli bir eğitim nitelikli öğretmenlerle mümkündür, kısacası nitelikli bir eğitim için nitelikli öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır (Adıgüzel ve Sağlam, 2009; Özer, 2005; Özer, 2008; Seferoğlu, 2009).

Mesleki Gelişim

Eğitim sisteminde insan gücü olarak yer alan öğretmenler, mesleklerini yapmada ve değişen toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda bireylerin yetişmesinde kritik bir role sahiptirler (Odabaşı ve Kabakçı, 2007). Bu nedenle, öğretmenin sunduğu eğitimin nitelikli olabilmesi için öğretmenin iyi yetişmiş olması gerekmektedir (Altun ve Cengiz, 2012). Nitelikli bireyleri yetiştiren öğretmenlerin mesleklerini yerine getirirken sahip oldukları niteliklerin toplumda yaşanan değişim ve gelişimlere paralel bir şekilde iyileştirilmesi de öğretmenlik mesleğinin bir gereksinimidir (Kaya ve Kartallıoğlu, 2010). Eğitim sisteminde öğrencinin öğrenmesini etkileyen birçok faktör içerisinde öğretmenin kalitesi ve öğretmene sunulan mesleki gelişim faaliyetleri önem arz etmektedir (İlğan, 2013). Bu bağlamda, öğretmenlerin mesleki gelişimi, eğitim kalitesini ve niteliğini etkileyen önemli bir unsurdur (Yenen ve Kılınç, 2021). Borko (2004)'e göre mesleki gelişim faaliyetleri, öğretim uygulamalarında ve öğrenci öğrenmelerinde önemli gelişmelere yol açar. Ayrıca, öğretmenlerin değişen toplumsal anlayışları göz önüne alarak çağdaş eğitim anlayışı kazanmaları, yeni yöntem ve teknolojileri dersine uyarlayabilir hale gelmeleri ve öğrencilerin farklılaşan ilgi ve isteklerine cevap verebilmek için mesleki açıdan sürekli gelişip yenilenmelerine ihtiyaç vardır (Özer, 2005). Bu yüzden, öğretmenlerin mesleki anlamda gelişimi son derece önemlidir.

Guskey (2000)'e göre mesleki gelişim, "öğrencilerin bilgilerini geliştirmek için, öğretmenlerin mesleki bilgi, beceri ve tutumlarını artırmak üzere düzenlenen süreç ve etkinliklerdir". Mesleki gelişim, eğitimde niteliğin ve kalitenin artırılması için öğretmenlerin bütün öğrenme deneyimlerini, onlara yarar sağlayacak planlı ve bilinçli etkinlikleri kapsamaktadır (Eroğlu ve Özbek, 2018). Mesleki gelişim, öğretmenlerin eğitim hakkındaki güncel konulardan haberdar olmalarını sağlayan, ortaya çıkan yeniliklerin öğretmenler tarafından uygulanmasına yardım eden ve öğretmenlerin pratiklerini geliştiren bir araçtır (Darling-Hammond, 1990). Mesleki gelişim "hizmetçi eğitim, personel geliştirme, kariyer geliştirme, insan kaynakları geliştirme gibi kavramların evrimiyle gelişmiştir" (Bümen, Ateş, Çakar, Ural ve Acar, 2012). Avalos (2011) mesleki gelişimi öğretmenlerin öğrenmeyi öğrenmesi ve bilgilerini öğrencinin yararına ve onun gelişimi için pratiğe dönüştürmesi olarak tanımlamıştır. Nitelikli öğretmen yetiştirmek için arayış içinde olan birçok ülkede nitelikli öğretmenlere sahip olmak önemli bir devlet politikasıdır (Özer, 2008). Nitelikli öğretmenlerin varlığı, öğretmenlerin mesleki anlamda gelişmelerinin bir sonucudur. Bu nedenle, tarihte öğretmenlerin mesleki anlamda gelişmeleri için farklı mesleki gelişim modelleri yer almaktadır. Sparks ve Loucks-Horsley (1989) çalışmalarında bireysel-güdümlü mesleki gelişim modeli, gözlem değerlendirme modeli, program geliştirme sürecine

katılım modeli, araştırma modeli ve eğitim modeli şeklinde beş model önermişlerdir (aktaran Özer, 2008). Loucks-Horsley ve Stiegelbauer (1991)'in Gereksinime Dayalı Uyum Modeli, Fretz vd. (1993)'ün geliştirdikleri Programlı Modeli ve Lawler ve King (2000)'in geliştirdikleri Yetişkin Öğrenme Modeli diğer mesleki gelişim modellerindedir (aktaran Yenen ve Kılınç, 2021). Bu modeller, çoğunlukla eğitim alanını içerse de diğer çalışma alanlarını da zaman zaman içermektedir (Yenen ve Kılınç, 2021). Alan yazına bakıldığında mesleki gelişimin boyutlarına ilişkin farklı sınıflandırmalar göze çarpmakla beraber bu sınıflandırmalar dört ana başlık altında toplanabilir (Chun, 1999; Grant ve Keim, 2002; Kabakçı, 2005; Moeini, 2003).

a) Öğretimsel Gelişim: Bu alandaki etkinlikler öğretmenlerin öğretici kimliklerini geliştirmeyi amaç edinen etkinliklerdir (Moeini, 2003). Prachyapruit (2001)'e göre bu boyut, öğretim becerileri ve tekniğini geliştirme, ders tasarımı ve geliştirme, öğrencilerin öğrenme davranışlarını anlama ve ölçme değerlendirme becerilerini geliştirmeye çalışan programları içermektedir (aktaran Moeini, 2003).

b) Alansal Gelişim: Bu boyuttaki etkinlikler öğretmenlerin araştırmacı kimliklerini geliştiren etkinliklerdir (Moeini, 2003). Bu boyuttaki etkinlikler içerisinde çalışılan alandaki bilimsel gelişmelerin takip edilmesi ve bu alandaki yayınların izlenmesi, çalışılan alandaki ulusal veya uluslararası projelere katılma yer alır (Kabakçı, 2005).

c) Kişisel Gelişim: Bu boyutta, öğretmenlerin kişilik gelişimine yönelik aktiviteler yer alır (Kabakçı, 2005).

d) Kurumsal Gelişim: Bu boyut öğretmenlerin kurumlarının kültürüne adapte olup onu benimsemelerini, kurumun işleyişi hakkında bilgilenmelerini ve kendilerini kurumun bir üyesi olarak görmelerini sağlamayı amaçlar (DiLorenzo ve Heppener'den aktaran Kabakçı, 2005).

Mesleki Gelişim ve Özyeterlik

Bandura'nın temelini attığı Sosyal Öğrenme Kuramı'nın önemli bir ifadesi olan öz yeterlik, "bireylerin belirli çıktılar üretmek için gerekli olan davranışları başarılı bir şekilde yerine getirmek ve bir sorumluluğu başarıyla gerçekleştirmek için yeteneklerine olan inançları" olarak tanımlanmaktadır (Bandura'dan aktaran Çetin, Erenler Tekmen ve Şentürk, 2016). Eğitim alanında öğretmenlerin öz yeterlik inançları, öğretmenlerin gösterdikleri performanslarındaki bireysel farklılıkları açıklamak için kullanılmaktadır ve öğretmenlerin öz yeterlik inançları öğretmenlerin davranışlarını anlama ve geliştirmede yardımcı olmaktadır (Riggs ve Enochs'dan aktaran Kurt, 2012). Öğretmenlerin mesleklerini sürdürdükleri süre boyunca kendi artı ve eksi yönlerini bilmesi aynı zamanda alanındaki bir konuda yeterliliklerini belirlemesi ve hangi alanda kendisini geliştirmesi gerektiğinin farkında olması öğretimin etkililiği bakımından önem arz etmektedir (Yenen ve Kılınç, 2021). Öğretmenlerin hizmet öncesinde aldığı eğitimin birkaç yıl içinde güncelliğini yitirdiği dolayısıyla öğretmenlerin mesleği ile ilgili her türlü hizmet içi seminerden, ilgili yayınlardan, var olan diğer imkânlardan yararlanıp edindiği yeni bilgilerle kendini geliştirmesi çağın insanını hazırlayan öğretmenler için bir zorunluluktur (MEB'dan aktaran Boydak Özan, Şener ve Polat, 2014). Değişen aile yapıları, öğrenci öğrenmelerinde farklılaşmaya neden olan bilimsel, kültürel ve teknolojik değişimler, değerler, öğretmenlerin öz yeterliklerini ve sonuç olarakta mesleki gelişim ihtiyaçlarına şekil vermektedir. (Yenen ve Kılınç, 2021). Böylelikle, mesleki gelişim, öğretmen öz yeterliklerinin belirlenmesini sağlayan araç haline gelmektedir (Yenen ve Kılınç, 2021).

Bu nedenle, değişen ve gelişen dünyada bilginin sürekli bir değişim içerisinde olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin kendilerini sürekli olarak yenilemeleri ve yeni

durumlara adapte olmaları gerekmektedir. Meslek öncesi alınan eğitimin geçerliliğini hızla değişen bu dünyada kolayca kaybettiği göz önünde bulundurulduğunda mesleki gelişim etkinliklerinin önemi giderek artmaktadır. Öğretmenlerin mesleki gelişime olan öz yeterlik düzeylerinin araştırıldığı bu çalışmada bu sebeplerden ortaya çıkmıştır. Alan yazına bakıldığında öğretmenler ile yapılan çalışmaların mesleki öz yeterlik (Aslan, 2019; Turan, 2018; Yaman, İnandı ve Esen, 2013), mesleki gelişime yönelik tutum ve görüşler (Ekinci, 2015; Muyan, 2013; Saberi ve Amiri, 2016; Yaşar, 2019), mesleki gelişim algıları (Babanoğlu ve Yardımcı, 2017; Fama, 2016; Oruç Ertürk, Gün ve Kaynaradağ, 2014; Şanverdi, 2021), mesleki gelişim profilleri (Çınkır, 2017), mesleki gelişim ihtiyaçları (Başaran, 2020; Kabilan ve Veratharaju, 2013; Zein, 2017), mesleki gelişimin öğretmen öz yeterliğine etkileri (Othman ve Masum, 2017; Yang, 2020; Yoo, 2016) gibi başlıklar altında yapıldığı görülmektedir. Çalışmada, “öğretmenlerinin mesleki gelişim öz yeterliklerine bazı değişkenlerin etkisi nedir?” problem cümlesinden yola çıkılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin mesleki öz yeterlilik durumlarının cinsiyet, branş, eğitim durumları, mesleki kıdem, çalışılan okulun türü, çalışılan okulun bulunduğu yerleşim birimi gibi değişkenler bağlamında ortaya çıkan farklılığın anlamlılığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Öğretmenlerin cinsiyetleri ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Öğretmenlerin branşları ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Öğretmenlerin eğitim durumları ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Öğretmenlerin çalıştıkları okul türü ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Öğretmenlerin çalıştıkları okulların bulunduğu yerleşim birimi ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Sayıtlı ve Sınırlıklar

- a) Öğretmenler ölçeğin maddelerini gönüllükle ve samimiyetle cevaplamışlardır.
- b) Seçilen örneklemin evreni temsil ettiği düşünülmektedir.
- c) Çalışma 2021-2022 eğitim-öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır.
- d) Çalışma Afyonkarahisar/ Sandıklı ilçesindeki öğretmenler ile sınırlıdır.
- e) Çalışma örneklemden elde edilen veriler ile sınırlıdır.
- f) Çalışma, Yenen ve Kılınç (2021) tarafından hazırlanan “Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterlikleri” ölçeği ile sınırlıdır.

Yöntem

Çalışmada genel tarama modeli benimsenmiştir. Genel tarama modeli, genellikle deneklerin bazı demografik özelliklerinin, belirli bir konuya ilişkin tercihlerinin, bir olgu hakkındaki görüşlerinin bir davranışı yapma sıklıklarının ya da bir değişkene ilişkin tutumlarının belirlendiği araştırma modelidir (Gürbüz ve Şahin, 2017). Çalışmada, Sandıklı ilçesinde görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterliklerinin belirlenmesi için genel tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın, çalışma evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılı içerisinde Afyonkarahisar ilinde yer alan Sandıklı ilçesindeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında çalışan 620 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, kolayda örneklemeyle seçilmiş 201 öğretmen oluşturmaktadır. Özdemir, Şahin Tekin ve Esin (2015)'in belirttiği üzere kolayda örnekleme özellikle bütçe ve zamanın çok kısıtlı olduğu araştırmalarda ve olasılıklı örnekleme yöntemlerinden yararlanılmasının olası olmadığı durumlarda kullanılır ve araştırmacı örnekleme en kolay ulaşılabileceği birimleri dâhil eder. Bu nedenle bu araştırmanın yapılma süresi, bütçesi ve çalışma evrenindeki öğretmenlerin örnekleme dâhil olma konusunda gösterdikleri gönüllük nedeniyle kolayda örnekleme yöntemi seçilmiştir. Örnekleme dâhil olan öğretmenlere ait demografik bilgiler tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

		F	%
Cinsiyet	Kadın	98	48.8
	Erkek	103	51.2
Eğitim Durumu	Lisans	177	88.1
	Lisansüstü	24	11.9
Mesleki Kıdem	0-3 yıl	18	9.0
	4-6 yıl	18	9.0
	7-9 yıl	55	27.4
	10 yıl ve üzeri	110	54.7
Çalışılan Türü	Okul	İlkokul	39.3
		Ortaokul	43.3
		Lise	17.4
Çalışılan Birimi	Yerleşim	İlçe Merkezi	63.2
		Köy/Kasaba	36.8
		Yabancı dil	14.9
		Meslek dersleri	6.5
		Türkçe/ Türk dili ve Edebiyatı	6.5
		Tarih/ Coğrafya/ Sosyal Bilgiler	5.0
		Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	4.0
		Fen Bilimleri/ FKB (Fizik, Kimya, Biyoloji)	7.5
		Beden Eğitimi/ Sanat Dersleri	4.5
		Okul Öncesi	5.5
Branş	Sınıf Öğretmenliği	Bilişim	28.9
		Teknolojileri/ Teknoloji Tasarım	2.0
		Rehberlik ve Psikolojik Danışma/ Özel Eğitim	5.0
		Matematik	10.0

Tablo 1'e bakıldığında çalışmaya katılan öğretmenlerin %48.8'ini kadınlar, %51.2'sini erkekler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin %88.1'i lisans mezunuyken lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin oranı %11.9'dur. 0-3 yıl arası görevde olan öğretmenlerin oranı %9.0, 4-6 yıl arası görevde olan öğretmenlerin oranı %9.0, 7-9 yıl görevde olan öğretmenlerin oranı %27.4 ve 10 yıl ve üzeri görevde olan öğretmenlerin oranı % 54.7'dir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %39.3'ü ilkokulda çalışmaktadır. Bu oranı %43.3 ve %17.4 ile ortaokul ve lisede çalışan öğretmenler takip etmektedir. Öğretmenlerin %63.2'si ilçe merkezinde görev almaktadır. Çalışmaya en fazla sınıf öğretmenleri katılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin %28.9'luk oranını %14.9 ile yabancı dil öğretmenleri ve %10.0 ile matematik öğretmenleri takip etmektedir.

Etik Bildirim

Bu çalışmada, araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Bu araştırma bağlamında, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır (Tarih: 22.02.22, Sayı: 2022-04).

Veri Toplama Araçları

Sandıklı ilçesinde görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterliklerinin belirlenebilmesi adına Yenen ve Kılınç (2021) tarafından geliştirilen "Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterlikleri Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmış, yapılan analiz sonucunda 20 maddeli dört faktörlü bir ölçek oluşturulmuştur ve ölçeğin faktör yük değerleri .46 ile .85 arasında değişirken, madde test korelasyon değerleri .44 ile .77 arasında değişmektedir (Yenen ve Kılınç, 2021).

Ölçekteki faktörler; "öğretimsel gelişim", "kurumsal gelişim", "kişisel gelişim" ve "alansal gelişim" olarak adlandırılmıştır ve I. faktörün Cronbach Alpha güvenilirlik değeri .86, II. faktörün Cronbach Alpha güvenilirlik değeri .89, III. faktörün Cronbach Alpha güvenilirlik değeri .88 ve IV. faktörün Cronbach Alpha güvenilirlik değeri .78 olarak tespit edilmiştir (Yenen ve Kılınç, 2021). Ölçeğin açıkladığı toplam varyans ise %58.145 olarak tespit edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analiz sonucunda dört faktörlü modelin uyum iyiliği değerleri GFI= .91, AGFI= .86, SRMR= .080, NFI=.93, NNFI=.95, CFI=.96, $\chi^2/sd=2.69$, RMSEA=.081 olarak bulunmuştur (Yenen ve Kılınç, 2021).

Verilerin analizi

Çalışmada elde edilen veriler bilgisayar programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin, normalliğini sınamak amacıyla Kolmogorov Smirnov testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Verilerin Normalliğine Yönelik Yapılan Kolmogorov-Smirnov Testi

	Statistic	Sd.	p
Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterlikleri Ölçeği Toplam	.101	201	.000
Öğretimsel Gelişim Toplam	.126	201	.000
Kurumsal Gelişim Toplam	.142	201	.000
Kişisel Gelişim Toplam	.110	201	.000
Alansal Gelişim Toplam	.146	201	.000

Tablo 2’de görüldüğü üzere, öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterlikleri ölçeğinden elde edilen verilerin normalliğini test etmek için yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda, verilerin normal dağılmadığı tespit edilmiştir ($p<.05$). Bunun sonucunda, analizlerin parametrik olmayan testlerle yapılmasına karar verilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetleri ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney- U testi sonuçları tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterliklerinin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Mesleki Gelişim Öz Yeterlikleri Ölçeği	Kadın	98	92.36	9051.50	4200.50	.040
	Erkek	103	109.22	11249.50		
Öğretimsel Gelişim	Kadın	98	96.06	9414.00	4563.00	.237
	Erkek	103	105.70	10887.00		
Kurumsal Gelişim	Kadın	98	86.25	8452.50	3601.50	.00
	Erkek	103	115.03	11848.50		
Kişisel Gelişim	Kadın	98	98.00	9604.00	4753.00	.47
	Erkek	103	103.85	10697.00		
Alansal Gelişim	Kadın	98	94.03	9215.00	4364.00	.092
	Erkek	103	107.63	11086.00		

Tablo 3’e bakıldığında öğretmenlerin cinsiyetleri ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık vardır ($U=4200.50$, $p<.05$). Buna göre, erkek öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterlik düzeyleri ($\bar{x}=109.22$), kadın öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterlik düzeyinden ($\bar{x}=92.36$) anlamlı olarak daha yüksektir. Mesleki gelişim öz yeterlikleri ölçeğinin alt boyutu olan kurumsal gelişim boyutunda yapılan analiz sonucu anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($U=3601.50$, $p<.05$). Bu bağlamda, erkek öğretmenlerin kurumsal gelişim alt boyutunda öz yeterlik düzeyleri kadın öğretmenlere göre anlamlı olarak daha yüksektir ($\bar{x}=115.03$).

Bir diğer analiz, öğretmenlerin branşları ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasındaki farklılığın anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla yapılmış olan Kruskal Wallis H testi sonuçları tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterliklerinin Branşlara Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Branş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	df	p
Mesleki gelişim öz yeterlikleri	Yabancı dil	30	97.73	14.262	11	.219
	Meslek Dersleri öğretmeni	13	90.15			
	Türkçe/Türk dili ve edebiyatı	13	107.88			
	Sosyal Bilgiler/Coğrafya/Tarih	10	116.55			
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	8	83.38			
	Fen Bilimleri /FKB	15	105.47			
	Spor/sanat dersleri öğretmeni	9	146.28			
	Okul öncesi	11	86.14			
	Sınıf öğretmeni	58	93.97			

Bilişim teknolojileri/Teknoloji Tasarım	4	98.25
Psikolojik danışma ve rehberlik/Özel eğitim	10	77.80
Matematik	20	124.75

Tablo 4'e göre, öğretmenlerin branşları ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($\chi^2 = 14.262$; $p > .05$). Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterlik ölçeğinin öğretimsel gelişim alt boyutunun öğretmenlerin branşlarına göre yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterlikleri Ölçeğinin Öğretimsel Gelişim Alt Boyutunun Branşlara Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Branş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	df	p
Öğretimsel Gelişim	Yabancı dil	30	99.17	24.839	11	.010
	Meslek Dersleri öğretmeni	13	72.88			
	Türkçe/Türk dili ve edebiyatı	13	118.50			
	Sosyal Bilgiler/Coğrafya/Tarih	10	101.65			
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	8	58.56			
	Fen Bilimleri/FKB	15	101.17			
	Spor/sanat dersleri öğretmeni	9	163.33			
	Okul öncesi	11	118.73			
	Sınıf öğretmeni	58	93.45			
	Bilişim teknolojileri/Teknoloji Tasarım	4	116.63			
	Psikolojik danışma ve rehberlik/Özel eğitim	10	79.15			
	Matematik	20	119.07			

Tablo 5'e göre yapılan analiz sonucunda öğretimsel gelişim alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre anlamlı bir farklılık elde edilmiştir ($\chi^2 = 24.839$, $p < .05$). Anlamlı farklılığın tespiti için yapılan analiz sonucunda, spor/sanat dersleri öğretmenleri ile din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p = .016$, $p < .05$). Aynı zamanda spor/ sanat dersleri öğretmenleri ile meslek dersleri öğretmenleri arasında bu alt boyutta anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır ($p = .023$, $p < .05$). Öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterlikleri ölçeğinin kurumsal gelişim alt boyutunun branşlara göre yapılan analizin sonuçları tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterlikleri Ölçeğinin Kurumsal Gelişim Alt Boyutunun Branşlara Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Branş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	df	p
Kurumsal Gelişim	Yabancı dil	30	96.80	18.135	11	.079
	Meslek Dersleri öğretmeni	13	94.69			
	Türkçe/Türk dili ve edebiyatı	13	116.50			
	Sosyal Bilgiler/Coğrafya/Tarih	10	115.35			
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	8	95.38			
	Fen Bilimleri /FKB	15	114.87			

Spor/sanat dersleri	9	122.44
ğretmeni		
Okul ncesi	11	45.82
Sınıf ğretmeni	58	96.64
Bilişim teknolojileri/Teknoloji Tasarım	4	86.25
Psikolojik danışma ve rehberlik/özel eğitim	10	96.30
Matematik	20	124.35

Tablo 6'ya göre mesleki öz yeterlik leğinin kurumsal gelişim alt boyutunda branşlara göre yapılan analiz sonucunda anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($\chi^2 = 18.135$, $p > .05$). Tablo 7'de öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterlikleri leğinin kişisel gelişim alt boyutunun öğretmenlerin branşlarına göre yapılan analiz sonucu verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim z Yeterlikleri leğinin Kişisel Gelişim Alt Boyutunun Branşlara Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Branş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	df	p
Kişisel Gelişim	Yabancı dil	30	102.12	11.450	11	.406
	Meslek Dersleri ğretmeni	13	105.85			
	Türkçe/Türk dili ve edebiyatı	13	75.19			
	Sosyal Bilgiler/Coğrafya/Tarih	10	124.65			
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	8	105.81			
	Fen Bilimleri/FKB	15	105.93			
	Spor/sanat dersleri	9	136.28			
	ğretmeni					
	Okul ncesi	11	88.95			
	Sınıf ğretmeni	58	99.84			
	Bilişim teknolojileri/Teknoloji Tasarım	4	83.00			
	Psikolojik danışma ve rehberlik/özel eğitim	10	73.20			
	Matematik	20	107.10			

Tablo 7'ye göre, yapılan analiz sonucunda kişisel gelişim alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 = 11.450$, $p > .05$). Mesleki gelişim öz yeterlik leğinin alansal gelişim alt boyutunda yapılan analizin sonucu tablo 8'de belirtilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim z Yeterlikleri leğinin Alansal Gelişim Alt Boyutunun Branşlara Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Branş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	df	p
Alansal Gelişim	Yabancı dil	30	97.78	8.642	11	.655
	Meslek Dersleri ğretmeni	13	98.38			
	Türkçe/Türk dili ve edebiyatı	13	98.50			
	Sosyal Bilgiler/Coğrafya/Tarih	10	104.80			

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	8	102.56
Fen Bilimleri/FKB	15	108.97
Spor/sanat dersleri öğretmeni	9	123.11
Okul öncesi	11	96.23
Sınıf öğretmeni	58	90.11
Bilişim teknolojileri/Teknoloji Tasarım	4	129.13
Psikolojik danışma ve rehberlik/Özel eğitim	10	90.75
Matematik	20	124.40

Mesleki gelişim öz yeterlik ölçeğinin alansal gelişim alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre yapılan analiz sonucunda anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır ($\chi^2 = 8.642$, $p > .05$). Öğretmenlerin eğitim durumları ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı farklılığın olup olmadığının tespit edilmesi için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterliklerinin Eğitim Durumuna Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Mesleki Gelişim Öz Yeterlikleri	Lisans	177	98.51	17436.0	1683.0	.099
	Lisansüstü	24	119.38	2865.0		
Öğretimsel Gelişim	Lisans	177	97.63	17280.50	1527.50	.025
	Lisansüstü	24	125.85	3020.50		
Kurumsal Gelişim	Lisans	177	99.19	17557.50	1804.50	.227
	Lisansüstü	24	114.31	2743.50		
Kişisel Gelişim	Lisans	177	99.92	17686.50	1933.50	.47
	Lisansüstü	24	108.94	2614		
Alansal Gelişim	Lisans	177	99.50	17611.50	1858.50	.313
	Lisansüstü	24	112.06	2689.50		

Tablo 9'a bakıldığında öğretmenlerin eğitim durumları ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($U=1683.0$, $p > .05$). Ancak, öğretimsel gelişim alt boyutunda lisansüstü eğitim gören öğretmenler ($\bar{X}=125.85$) lehine anlamlı bir şekilde farklılık yarattığı görülmektedir ($U=1527.50$, $p < .05$). Öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının tespiti amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Analiz sonucu tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterliklerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Mesleki Kıdem	N	Sıra Ortalaması	χ^2	df	p
Mesleki gelişim öz yeterlikleri	0-3 yıl	18	105.61	1.636	3	.651
	4-6 yıl	18	112.08			
	7-9 yıl	55	104.73			
	10 yıl ve üzeri	110	96.57			
Öğretimsel Gelişim	0-3 yıl	18	95.67	.691	3	.875
	4-6 yıl	18	99.72			
	7-9 yıl	55	106.23			

	10 yıl ve üzeri	110	99.47			
Kurumsal Gelişim	0-3 yıl	18	105.28	1.912	3	.591
	4-6 yıl	18	93.81			
	7-9 yıl	55	109.15			
	10 yıl ve üzeri	110	97.40			
Kişisel Gelişim	0-3 yıl	18	127.11	5.403	3	.145
	4-6 yıl	18	113.14			
	7-9 yıl	55	97.45			
	10 yıl ve üzeri	110	96.51			
Alansal Gelişim	0-3 yıl	18	98.11	5.336	3	.149
	4-6 yıl	18	130.72			
	7-9 yıl	55	98.20			
	10 yıl ve üzeri	110	98.01			

Tablo 10'da belirtildiği üzere öğretmenlerin mesleki kıdemleri dikkate alındığında mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($\chi^2 = 1.636$; $p > .05$). Öğretmenlerin çalıştıkları okulun türü ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan analizin sonuçları tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterliklerinin Çalışılan Okulun Türüne Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Çalışılan Okul Türü		N	Sıra Ortalaması	χ^2	df	p
Mesleki gelişim öz yeterlikleri	İlkokul	79	92.43	3.047	2	.218
	Ortaokul	87	105.01			
	Lise	35	110.39			
Öğretimsel Gelişim	İlkokul	79	96.66	1.036	2	.596
	Ortaokul	87	105.63			
	Lise	35	99.30			
Kurumsal Gelişim	İlkokul	79	88.70	6.526	2	.038
	Ortaokul	87	106.46			
	Lise	35	115.20			
Kişisel Gelişim	İlkokul	79	98.42	.406	2	.816
	Ortaokul	87	101.41			
	Lise	35	105.79			
Alansal Gelişim	İlkokul	79	91.67	3.527	2	.171
	Ortaokul	87	106.20			
	Lise	35	109.14			

Tablo 11'de belirtildiği üzere öğretmenlerin çalıştıkları okul türleri dikkate alındığında mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 = 3.047$; $p > .05$). Ancak, tablo 11'de belirtildiği üzere, yapılan analiz sonucunda kurumsal gelişim alt boyutunda öğretmenlerin çalıştıkları okulun türlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2 = 6.526$, $p < .05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplara arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonucunda kurumsal gelişim alt boyutunda ilkokul ile ortaokul öğretmenleri arasında ($p = .047$, $p > .05$) ve ilkokul öğretmenleri ile lise öğretmenleri arasında ($p = .023$, $p > .05$) şeklinde anlamlı bir farklılık vardır. Öğretmenlerin çalıştıkları okulların bulunduğu yerleşim birimi ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığının belirlenmesi amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Analiz sonucu tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Öz Yeterliklerinin Çalıştıkları Okulların Bulunduğu Yerleşim Birimine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Yerleşim Birimi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Mesleki Gelişim Öz Yeterlikleri	İlçe Merkezi	127	101.16	12847.0	4679.0	.960
	Köy/Kasaba	74	100.73	7454.0		
Öğretimsel Gelişim	İlçe merkezi	127	98.97	12569.50	4441.50	.514
	Köy/Kasaba	74	104.48	7731.50		
Kurumsal Gelişim	İlçe Merkezi	127	102.50	13017.50	4508.50	.628
	Köy/Kasaba	74	98.43	7283.50		
Kişisel Gelişim	İlçe Merkezi	127	100.78	12799.00	4671.00	.943
	Köy/Kasaba	74	101.38	7502.00		
Alansal Gelişim	İlçe Merkezi	127	101.18	12849.50	4676.50	.954
	Köy/Kasaba	74	100.70	7451.50		

Tablo 12'ye bakıldığında öğretmenlerin çalıştıkları okulların buldukları bölge ile mesleki gelişim öz yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($U=4679.0$; $p>.05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Ekonomik ve toplumsal alanda gelişmenin amaç edildiği ülkelerde toplumsal sistemlerdeki değişim ve yenilenmenin sağlanması nitelikli insan gücünün varlığı ile ilgilidir ve bu durumda nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi de eğitim sisteminin kendisinden beklenmektedir (Adıgüzel ve Sağlam, 2009). Eğitimin nitelikli olabilmesini sağlamak için öğretmenlerin mesleki açıdan sürekli olarak gelişmesi önem arz etmektedir ve öğretmenlerin ortaya çıkan çağdaş eğitim anlayışını öğrenebilmeleri, yeni yöntemlerle teknolojileri öğretim yaparken kullanabilmeleri ve öğrencilerin değişmekte olan gereksinimlerini karşılayabilme yeterliliğinde olmaları, kendilerini hizmet içinde geliştirmeleriyle mümkündür (Özer, 2005). Kuşkusuz, dünya üzerinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin birçok alanda yaşanan hızlı gelişmeler ışığında sürekli olarak değiştiği, yeni anlayışların ve uygulamaların ortaya çıktığı göz önüne alındığında böyle bir dönemde öğretmenler de kendi gelişmelerinden sorumludur. Bu nedenle, iyi ve kaliteli bir eğitim sunuluyor olması nitelikli öğretmenlerle mümkündür, kısacası nitelikli bir eğitim için nitelikli öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır (Adıgüzel ve Sağlam, 2009; Özer, 2005; Özer, 2008; Seferoğlu, 2009). Yenen ve Kılınc (2021)'in belirttiği üzere öğretmenlerin meslekleri boyunca kendi artı ve eksi yönlerini bilmesi, konu alanındaki yeterliklerini belirlemesi ve hangi alanda kendini geliştirmeye ihtiyaç duyduğunun farkında olması öğretimin etkililiği bakımından önemlidir. Yaşanan değişim ve gelişmeler göz önüne alındığında öğretmenlerin kendilerini bu duruma hızlı bir şekilde uyarlamaları ve mesleki açıdan gelişim sağlamaları gerekmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada Sandıklı ilçesinde görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterlik düzeyleri araştırılmıştır.

Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, öğretmenlerin cinsiyetleri ile mesleki gelişim öz yeterlik düzeyleri arasındaki fark anlamlıdır. Bu bağlamda, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre mesleki gelişim öz yeterlik düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, kurumsal gelişim alt boyutunda erkek öğretmenlerin yine kadın öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde öz yeterliğe sahip olduğu görülmektedir. Buradan hareketle, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha üst düzeyde çalıştıkları kurum kültürüne adapte oldukları ve onu

benimsedikleri yorumu yapılabilir. Alan yazına bakıldığında, Aslan (2019)'un İngilizce öğretmenleri ile yaptığı çalışmada mesleki gelişimi sağlama alt boyutunda erkek öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Ancak, Muyan (2013)'ün çalışmasında ise kadın öğretmenlerin mesleki gelişim aktivitelerine daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Yalçın İncik ve Akbay (2018)'in çalışmasında ise cinsiyetin öğretmenlerin mesleki gelişim faaliyetlerine yönelik tutumlarında farklılaşmaya neden olan bir değişken olmadığı görülmüştür.

Çalışmada, branş değişkeninin öğretimsel gelişim alt boyutunda anlamlı bir farklılığa sebep olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, spor/sanat öğretmenleri ile din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri ve meslek dersi öğretmenleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Öğretimsel gelişim alt boyutundaki maddeler göz önüne alındığında, bu öğretmenlerin öğretim becerileri ve teknikleri, ders ve materyal tasarımı, ölçme değerlendirme becerilerinde öz yeterlilik düzeylerinin diğer öğretmenlere göre yüksek olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, Thurm ve Barzel (2020) matematik öğretmenleri ile yaptıkları çalışmada matematik öğretmenlerine uygulanan mesleki gelişim programının öğretmenlerin derslerinde teknoloji kullanımını artırdığını ancak öz yeterlikleri konusunda anlamlı bir farklılık yaratmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin eğitim durumları göz önüne alındığında, lisansüstü eğitimi alan öğretmenlerle lisans mezunu öğretmenler arasında öğretimsel gelişim alt boyutunda lisansüstü eğitim görmüş öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık vardır. Yılmaz (2017) çalışmasında, lisans sonrası eğitim gören öğretmenlerle lisans sonrası eğitim görmeyen öğretmenlerin mesleki gelişim aktiviteleri arasındaki farka işaret etmiştir. Ancak, Othman ve Masum (2017)'ye göre öğretmenlerin sahip oldukları akademik nitelikler mesleki gelişim etkinliklerine karşı olan algılarını anlamlı bir şekilde etkilememiştir.

Öğretmenlerin mesleki kıdemleri ve çalıştıkları okulların buldukları yerleşim yeri göz önüne alındığında, herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır. Ancak, Yang (2020) çalışmasında kırsalda çalışan öğretmenlerin büyük şehirlerde çalışan öğretmenlere göre mesleki gelişim etkinliklerinden daha fazla yarar gördüklerini belirtmiştir. Kaçan (2004) çalışmasında, sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişime ilişkin istek düzeylerinde hizmet yılı değişkeninde 21 yıl ve üzeri lehine anlamlı bir fark bulurken Yalçın İncik ve Akbay (2018)'in çalışmasında kıdem değişkeni dikkate alındığında anlamlı bir fark yoktur. Başaran (2019)'un çalışmasında ise, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin 0-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre mesleki gelişim faaliyetlerinin süresi boyutunda daha az katılım gösterdiği görülmüştür. Öğretmenlerin çalıştıkları okul türü göz önüne alındığında kurumsal gelişim alt boyutunda ilkokul ve ortaokul ile ilkokul ve lise öğretmenleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Oruç Ertürk vd. (2021)'in İngilizce öğretmenleri ile yaptığı çalışmada çalışılan kurumun profesyonel gelişimi algılamasında bir etken olmadığını belirtmiştir.

Eğitim alanında giderek artan standartlar, ülke genelinde yapılan sınavlar ve okulların sorumlulukları öğretmenlerin mesleki gelişimine olan ilgiyi artırmış ve öğretimi geliştirecek öğrenci öğrenmelerini artıracak mesleki gelişim programlarının dizaynı ve uygulanması üzerine bir ilgi oluşturmuştur (Bray-Clark ve Bates, 2003; Tweed, 2013). Çünkü okuldaki öğretim faaliyetlerinin niteliği öğretmenlerin gelişimleri ve onların nitelikleri ile ilgilidir. Öğretmen öz yeterlikleri öğretmen etkinliğinde anahtar bir roledir ve mesleki gelişimin merkezinde yer almalıdır (Bray-Clark ve Bates, 2003). Bu bağlamda, uygun öğrenme ortamları hazırlamalarına yardımcı olmak adına öğretmenlere mesleki gelişim çalışmaları düzenlenebilir. Bu çalışma, Sandıklı ilçesi ile sınırlı olduğundan gelecekte yapılacak olan çalışmalar daha geniş kapsamda, geniş çaplı bir örneklem ve farklı araştırma desenleri işe koşularak tekrar yapılabilir.

Kaynaklar

- Adıgüzel, A. ve Sağlam, M. (2009). Öğretmen eğitiminde program standartları ve akreditasyon. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 83-103. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuefd/issue/8704/108690> sayfasından erişilmiştir.
- Altun, T. ve Cengiz, E. (2012). İlköğretim II. kademe branş öğretmenlerinin mesleki gelişim fırsatları hakkındaki görüşleri. *IOJES*, 4(3), 672-690. <http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423904294.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Aslan, S. (2019). *İngilizce öğretmenlerinin mesleki öz yeterlik algıları*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Avalos, B. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. *Teaching and Teacher Education*, 27, 10-20. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2010.08.007>.
- Babanoğlu, M. P. ve Yardımcı, A. (2017). Devlet ve özel okullarda çalışan İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişim üzerine algıları. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46(2), 789-803. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/381115> sayfasından erişilmiştir.
- Başaran, B. Ç. (2020). *Hizmetiçi İngilizce öğretmenlerinin mesleki ihtiyaçlarının incelenmesi: Çevrimiçi eğitim programı önerisi*. Doktora Tezi. ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Başaran, Y. (2019). *Öğretmenlerin mesleki gelişim faaliyetleri ile iş doyumları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Borko, H. (2004). Professional development and teacher learning: Mapping the terrain. *Educational Researcher*, 33(8), 3-15. <https://doi.org/10.3102/0013189X033008003>.
- Boydak Özcan, M., Şener, G. ve Polat, H. (2014). Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim eğitimlerine ilişkin genel görüşlerinin belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 167-180. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/202488> sayfasından erişilmiştir.
- Bümen, N. T., Ateş, A., Çakar, E., Ural, G. ve Acar, V. (2012). Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi sorunları ve öneriler. *Milli Eğitim*, 194, 31-49. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/442293> sayfasından erişilmiştir.
- Bray-Clark, N. ve Bates, R. (2003). Self-efficacy beliefs and teacher effectiveness: Implications for professional development. *The Professional Educator*, 26(1), 13-22. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ842387.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Chun, Y. J. (1999). *A national study of faculty development need in Korean junior colleges*. Doctoral Thesis. The George Washington University, Washington DC.
- Çetin, A., Erenler Tekmen, E. ve Şentürk, M. (2016). Mesleki bağlılık ve mesleki öz-yeterlik algısının bilgi paylaşma davranışına etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 289-315. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/382472> sayfasından erişilmiştir.
- Çınkır, G. (2017). *Ortaokulda çalışan İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişimi: Türkiye örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

- Darling-Hammond, L. (1990). Critical issue: Realizing new learning for all students through Professional development. *North Central Regional Educational Laboratory*. <http://www.ncrel.org/sdrs/areas/issues/educatrs/profdevl/pd200/> sayfasından erişilmiştir.
- Ekinci, E. (2015). *Sınıf ğretmenlerinin mesleki gelişime ilişkin grşleri (Mesleki gelişim modeli nerisi)*. Yüksek Lisans Tezi. Dzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dzce.
- Fama, M. J. (2016). *An analysis of high school teachers' perceptions of Professional development*. Doctoral Thesis. Hofstra University, Newyork.
- Guskey, T. R. (2000). *Evaluating professional development*. California: Corwin.
- Gürbüz, S. ve şahin, F. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe-yöntem-analiz* (4. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Grant, M. R., ve Keim, M. C. (2002). Faculty development in publicly supported two-year colleges. *Community College Journal of Research & Practice*, 26(10), 793-807. <https://doi.org/10.1080/10668920290104886>.
- İlan, A. (2013). ğretmenleri için etkili mesleki gelişim faaliyetleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, zel sayı, 41-56. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/21642/232634> sayfasından erişilmiştir.
- Kabakçı, I. (2005). *Araştırma görevlilerinin mesleki gelişime yönelik bakış açıları: Eğitim fakülteleri rneği*. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kabilan, M. K. ve Veratharaju, K. (2013) Professional development needs of primary school English-language teachers in Malaysia. *Professional Development in Education*, 39(3), 330-35. https://www.researchgate.net/publication/271936857_Professional_development_needs_of_primary_school_English-language_teachers_in_Malaysia sayfasından erişilmiştir.
- Kaan, G. (2004). Sınıf ğretmenlerinin mesleki gelişime isteklilik düzeyleri. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 57-66. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ogusbd/issue/10984/131457> sayfasından erişilmiştir.
- Kaya, S. ve Kartallıoğlu, S. (2010). Okul temelli mesleki gelişim modeline yönelik koordinatör görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(2), 115-130. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/16709> sayfasından erişilmiştir.
- Kurt, T. (2012). Öğretmenlerin z yeterlik ve kolektif yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 195-227. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26137/275278> sayfasından erişilmiştir.
- Moeini, H. (2003). *A need analysis study for faculty development programs in METU and structural equation modeling of faculty needs*. Doktora Tezi. ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Muyan, E. (2013). *İngilizce ğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine yönelik tutumları ile ilgili durum alışması*. Yüksek Lisans Tezi. ağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Odabaşı, H. F. ve Kabakçı, I. (2007). Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde bilgi ve iletişim teknolojileri. *Uluslararası ğretmen yetiştirme politikaları ve sorunları sempozyumu bildiriler kitabı* (ss. 39-43), 12-14 Mayıs 2007, Azerbaycan.
- Oruç Ertürk, N., Gün, B. ve Kaynardağ, A. (2014). Türk ğretmenlerin mesleki gelişim algılarının belirlenmesi. *CB Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4), 19-33. <https://doi.org/10.18026/cbusos.76737>.

- Othman, A. ve Masum, A. (2017). Professional development and teacher self-efficacy: Learning from Indonesian Modern Islamic Boarding Schools. *Educational Process: International Journal*, 6(2), 7-19. <http://dx.doi.org/10.22521/edupij.2017.62.1>.
- Özdemir, A. Y, Şahin Tekin, S. T. ve Esin, A. (2015). *Çözümlü örneklerle örnekleme yöntemlerine giriş*. Ankara: Seçkin.
- Özer, B. (2005). Ortaöğretim öğretmenlerinin mesleki gelişime ilgisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 4(8), 44-58. <https://eds.p.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=f205ea4d-9621-43c4-ae6c-f643ce62e11e%40redis sayfasından erişilmiştir>.
- Özer, B. (2008). Öğretmenlerin mesleki gelişimi. A. Hakan (Ed.), *Öğretmenlik meslek bilgisi alanındaki gelişmeler içinde* (ss. 195-216). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Saberi, L. ve Amiri, F. (2016). A qualitative study of Iranian EFL university teachers' attitude towards professional development. *Journal of Language Teaching and Research*, 7(3), 591-598. <http://dx.doi.org/10.17507/jltr.0703.22>.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Seferoğlu, S. S. (2009). Yeterlikler, standartlar ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ışığında öğretmenlerin sürekli mesleki eğitimi. *Eğitimde Yansımalar IX: Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkması Ulusal Sempozyumu*, ss. 204-217, 12-13 Kasım 2009, Ankara.
- Şanverdi, M. (2021). Türkiye'deki İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişim algılarının portresi: Bir literatür taraması. *IJLET*, 9(3), 93-109. <https://ijlet.com/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=4249bf37-d0f3-4db6-b7a4-837e5e5e4624.pdf&key=51614 sayfasından erişilmiştir>.
- Thurm, D. ve Barzel, B. (2020). Effects of a professional development program for teaching mathematics with technology on teachers' beliefs, self-efficacy and practices. *ZDM Mathematics Education*, 52, 1411-1422. <https://doi.org/10.1007/s11858-020-01158-6>.
- Turan, Z. A. (2018). *İngilizce öğretmenlerinin mesleki öz-yeterlik algıları ve tercih ettikleri yabancı dil öğretim yöntemlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- Tweed, S. (2013). *Technology implementation: Teacher age, experience, self-efficacy and professional development as related to classroom technology integration*. Doktora Tezi. East Tennessee State University Department of Educational Leadership and Policy Analysis, Tennessee.
- Yalçın İncik, E. ve Akbay, S. E. (2018). Ortaöğretim öğretmenlerine yönelik bir çalışma: Mesleki gelişim faaliyetlerine yönelik tutumları ve eğitim ihtiyaçları. *Turkish Studies*, 13(27), 1653-1676. https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=makale_tr_ozet&makale_id=22180 sayfasından erişilmiştir.
- Yaman, Ş., İnandı, Y. ve Esen, G. (2013). Bir yordama çalışması: İngilizce öğretmenlerinin genel ve mesleki öz yeterlik algıları. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 335-346. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/2244 sayfasından erişilmiştir>.
- Yang, H. (2020) The effects of professional development experience on teacher self-efficacy: analysis of an international dataset using Bayesian multilevel models. *Professional Development in Education*, 46(5), 797-811. <https://doi.org/10.1080/19415257.2019.1643393>.

- Yaşar, P. (2019). *İngiliz dili öğretim görevlilerinin mesleki gelişime yönelik tutumları ve kendi başlattıkları mesleki gelişim faaliyetlerinde bulunma düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Yenen, E. T. ve Kılınc, H. H. (2021). Öğretmenlerin mesleki gelişim öz yeterlikleri ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(2), 455-468. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/64726/703490> sayfasından erişilmiştir.
- Yılmaz, A. (2017). *An investigation into Professional development perception of Turkish teachers of English as a foreign language*. Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yoo, J. H. (2016). The effect of Professional development on teacher efficacy and teachers' self analysis of their efficacy change. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 18(1), 84-94. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1112457> sayfasından erişilmiştir.
- Zein, M. S. (2017). Professional development need of primary EFL teachers: perspectives of teachers and teacher educators. *Professional Development in Education*, 43(2), 293-313. <https://doi.org/10.1080/19415257.2016.1156013>.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Araştırmanın tasarlanması, uygulanması ve analiz süreçlerinde her iki yazar aktif olarak görev almıştır. Makalenin yazımı, raporlanması ve yayım sürecinin takibi ise ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazar tarafından yapılmıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla yaşanabilecek herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Bildirim

Bu çalışmada, araştırma ve yayım etiğine uyulmuştur. Bu araştırma için Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır (Tarih: 22.02.22, Sayı: 2022-04).